

**Денешынықтыру
іс-әрекеті бойынша
қимылды ойындар
картотекасы
/ортаңғы топ/
3-4 жас**

Картотека №1

« Айгөлек »

Мақсаты: балаларды шапшандыққа, ұйымшылдыққа үйрету.

Ойын көгалда, алаңда өтеді. Ойнаушылар көп болса, ойын соншалықты қызық өтеді.

Ойнаушылар тең болып екі топқа бөлінеді де арасы 15-20 адымдай қарама-қарсы екі сызықтың бойына қатарға тұрады. Екі жаққа кере созылған бірінің қолдарынан бірі ұстайды.

Ойын жүргізуші екі топтың біреуіне кезек береді.

Олар барлығы бірге көтеріңкі дауыспен өлеңдетіп:

Айгөлек-ау, айгөлек, Айдың жүзі дөңгелек

Теміршіден дем шығар, Үзеңгіден тер шығар

Ақ терек пен көк терек, Бізден саған кім керек?

Екінші топтың ойыншылары жауап береді.

Айгөлек-ау, айгөлек, Айдың жүзі дөңгелек

Теміршіден дем шығар, Үзеңгіден тер шығар

Ақ терек пен көк терек, Бізге мұнда Айдос керек.

Аты аталған бала жүгірген бетімен шақырған

қатардағы ойыншылардың қолдарын жаздырып

бұзып өтуі керек.

Картотека № 2
Допты қуып жет.

Ойын шарты: Тәрбиеші балаларға доп салынған кәрзеңкені көрсетеді де алаңның бір жағында өзімен бірге қатарласа тұруды ұсынады. Одан кейін кәрзеңкеден доптарды алып, балалардан алысқа, әр жаққа лақтырады.

Балалар доптарға жүгіреді, оларды алып кәрзеңкеге салады. Ойын қайталанады. Балалар қанша болса, доп та сонша болуы керек. Олардың әрқайсысы допты қуып жетіп, кәрзеңкеге салады.

Керек құралдар: Түрлі түсті доптар
Педагог кімнің қандай доп әкелгенін жариялайды:

*Картотека №3
Аюдың апанында»*

Мақсаты: балалардың сөздік қорын дамыта отырып, қимыл-қозғалыс іскерліктерін жетілдіру.

Ойын шарты: Бір бала бөлме ортасында орындыққа отырады. (аю) Қалған балалар бөлме ішінде ақырын жайлап басып, төмендегі өлең жолдарын қайталайды:

Әне аюдың апаны, жатыр онда дәу аю.

*Жайлап басып барайық,
саңырауқұлақ, бүлдіргенді,*

Білдіртпей біз алайық.

*Ұйықтап жатқан аюды,
оятып біз алмайық.*

*Соңғы өлең жолдарын айтқан кезде аю,
оянып кетіп балаларды ұстау үшін қуады.*

Картотека № 4
Мазан қарай жүгіріңдер.

Ойын шарты: Балалар бөлменің бір қабырғасын бойлай қойылған орындықтарда немесе алаңды жазалай отырады.

Тәрбиеші бөлменің қарсы бұрышына немесе алаңның ең алыс бұрышына барып:

«Мазан қарай жүгіріңдер», - дейді. Балалар оған қарсы жүгіреді. Тәрбиеші оларды қолын жайып қарсы алады. Балалардың бәрі келіп, тәрбиешінің қасына жиналып болғаннан кейін, ол серуендеуді ұсынады.

Балалар өздері жүргісі келген жерде емін-еркін тәрбиешімен бірге бөлме ішінде жүреді.

Тәрбиеші бұдан кейін: «Үйге қарай жүгіріңдер» - дейді. Балалар жүгіріп барып орындықтарына отырады.

Картотека №5

«Қасқырлар мен лақтар»

Мақсаты: Балаларды жылдамдыққа, ептілікке тәрбиелеу.

Ойын мазмұны: Аралары 10-15 адым қашықтықта « қора » мен « өріс » сызылады.

Ойнаушылар үйлерінде тұрып:

Бөрте, бөрте, бөрте лақ,

Бөрте лақ тым ерке лақ

Кетесің кейде секеңдеп,

Байламаса көкем кеп - деген сөздерден

Кейін дүрсілдей жүгіріп « өріске » беттейді.

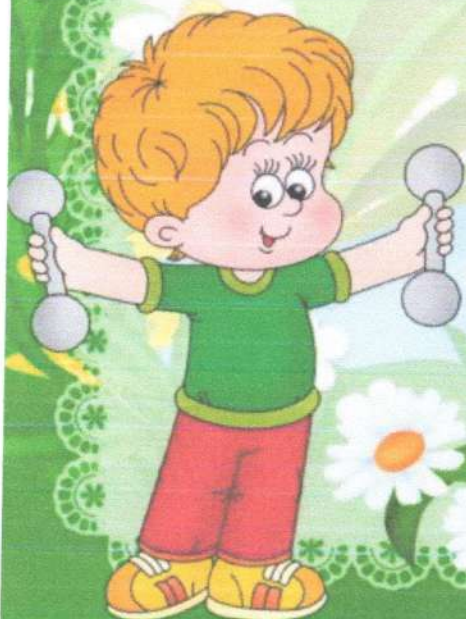
Оларды алаңның ортасында тұрған 2-3 қасқыр

қуып береді. Қолға түскендер ойыннан шығып

қалып келесі кіреді. Қасқырлар ұсталмаған

балалардан сайланады. Осылайша ойын

жалғасады.

Картотека № 6
Сұр қоян жуынады.

Мақсаты: Қимыл қозғалыс қабілеттерін арттыру, тілдерін дамыту, ептілікке тәрбиелеу.

Шарты: Балалар шеңбер жасап тұрады.
Қоян болған бала ортаға шығады.

Балалар: Қоян, қоян тұршы,
Беті, қолды жушы
Айнаға қарашы
Шашыңды тарашы
Енді бізді қушы.

Қоян қимылмен көрсете отырып жасап, тұрады.
Енді бізді қушы дегенде, балаларды қуа жөнеледі.
Ойын 4-5 рет қайталанады.

Карточка №7
« Қаздар »

Мақсаты: Балалардың музыкалық есту қабілетін дамыту және қаздардың тіршілігімен таныстыру.

Керекті құралдар: (сырнай немесе сылдырмақ).

Ойын мазмұны: Қысқаша әңгіме, қаз өте сақ құс, ол балапан шығарған кезде, ата қаз балапандардың соңында жүреді. Егер қауіп төнсе, ана қаз екеуі екеулеп балапандарын қорғайды. Қаздар көк шалғында шөп жейді. Барлық балаларға сырнай үлестіріліп, ішінен ата қаз белгіленеді. Балалар шалғында жайылып жүрген қаздарды бейнелеп, баяу сырнай тартады. Тәрбиеші белгісімен қауіп төнгенде, ата қаз сырнайды қатты 2-3 рет тартып белгі береді. Осы кезде балалар қанат қазып жүгіріп барып, ана қаздың жанына жиналады.

Ойын қайталанып, ата қаз сайланады.

Картотека № 8
Қайда жасырылғанын тап

Мақсаты: Балаларды қырағылыққа,
байқампаздыққа үйрету,
бірлікке, татулыққа тәрбиелеу

Шарты: Балалар бөлменің бұрышында
тұрады.

Тәрбиеші жалаушаны тығатынын айтады.
Балалар теріс қарап көзін жұмады, тәрбиеші
жалаушаны тығып қояды да «болды», деген де
балалар жалаушаны іздейді.

Тапқан бала жалаушаны тығады.
Ойын 2-3 рет қайталанады.

Карточка № 9
« Аюлар мен аралар »

Ойын мазмұны: Омарта алаңның бір жазында болады. Бір шетте аюдың, араның үңгірі.

Ойыншылар тең емес екі топқа бөлінеді.

Көпшілігі бал аралары. Белгі бойынша аралар омартадан ұшып шығып бал іздеп, шалғынға қарай ұшады. Олар ұшып кетісімен аюлар омартаға жармасып бал жейді.

Тәрбиеші: « Аюлар! »-дегенде аралар омартаға қарай ұшады, ал аюлар үңгіріне қашады. Үлгере алмаған аюды аралар шағып алады. Ара шаққан аюлар келесі ойынға қатыспайды.

Картотека № 10

Ұстап ал!

Мақсаты: балаларды ойынның шартын бұзбай ойнауға, белгі бойынша қимыл-қозғалыс жасауға дағдыландыру, зейіндерін, байқағыштықтарын, жүзгіру дағдыларын дамыту.

Шарты: Балалар алаңда тұрады. Тағайындап алынған ұстағыш-бала ортада тұрады.

«1-2-3, ұстап ал!»- деген белгі бойынша, балалар ұстағыштан қаша жөнеледі, ұстағыш болса біреуін ұстап, қолын тигізеді.

Кімді ұстайды, сол аланның шетіне барады.

Ұсыныс: ойынның басқа түрлерін пайдалануға болады: «Қуып жет те, ұстап ал», «Ұстап ал, шеңберде» т.б.

Картотека № 11
«Көжсектер мен түлкі»

*Мақсаты: балаларды шапшандыққа,
ұйымшылдыққа үйрету.*

*Ойын шарты: Бір бала түлкі болып сайланады,
қалған балалар көжсек бет пердесін киіп, дөңгелене
отырады.*

Ойын жүргізуші:

*Көжсектерім тұршы, беттеріңді жушы
Нү орманға барайық, тамақтанып алайық.*

Қоян: Жалмандаған қу түлкі, келіп қапты орманнан.

Көжсектерім қайда?-деп ,еріп келеді соңымнан.

*Көжсектер ән ырғағымен секіріп, қаша жөнеледі,
түлкі қуады.*

Картотека № 12
Ұшатын құстар

Мақсаты: Балаларды табиғат құбылыстарын салыстыра білуге үйрету және қырағылыққа тәрбиелеу, құстар сияқты ұша білу қабілеттерін бақылау, тәрбиешінің берген белгісін тиянақты тыңдай білуге үйрету.

Шарты: Алаңның бір жағында құстар ұшып жүреді. Тәрбиеші құстар ұшты дегенде, қанаттарын желтіп алаңда құстар ұшады. Тәрбиеші дауыл соқты дегенде құстар ұшып барып қабырғадағы сатыларға шығып алады, ал тәрбиеші дауыл басылды дегенде сатыдан түседі де ұшуларын жалғастырады.

Картотека № 13
Торғайлар мен автомобиль»

Мақсаты: балалардың зейінің дамыту, шапшандыққа үйрету.

Ойын шарты: Балалар бөлменің немесе аланның бір жазғында отырады.

Олар ұяларында отырған торғайлар.

Бір бала автомобиль бейнелейді. (аланның қарама-қарсы жазғында)

Тәрбиеші: «Жол жүріп ұшып кеттік, торғайлар»-деген сөзіне, балалар жүгіреді, құстар сияқты қанаттарын қағып.

Біраз уақыт өткен соң: «Байқандар, автомобиль келе жатыр»-дейді.

Балалар (торғайлар) ұяларына ұшып бара

Картотека № 14

Қоңырау қайдан естіледі?

Мақсаты: Балалар қабырғаға беттерін беріп тұрады. Күтуші апай бөлменің басқа бір шетіне тығылып тұрады да қоңырау соғады.

Тәрбиеші балаларға: «Тыңдаңдар, қоңырау қайдан соғылып тұр, қоңырауды табыңдар», - дейді. Балалар қоңырауды тапқан кезде, тәрбиеші оларды мақтайды, одан кейін балаларға тағзы да қабырғаға беттерін беріп тұруды ұсынады.

Күтуші апай басқа жерге тығылады да қайтадан қоңырау соғады.

Картотека № 15
Жасыл қияр»

*Мақсаты: балалардың тіл байлығын
дамыту, ұйымшылдыққа үйрету.*

*Ойын шарты: Балалар шеңбер бойымен айнала
жүреді. Ал ортада орындықта тышқан ұйықтаған
болып бір бала отырады.*

Балалар төмендегі өлең жолдарын айтады:

Қияр, қияр, қиярлар

Алысқа кетіп қалмандар.

Ұйықтап жатыр дәу тышқан

Оятып қәне алмаңдар!

*Оянған тышқан балаларды қуа жөнеледі,
кім ұсталса сол тышқан болады.*

Картотека № 16
Жел көбік ойыны

Мақсаты: Балалар бір-бірінің қолынан ұстап, жақын-жақын дөңгелене тұрады. Тәрбиешіге қосылып олар мына өлеңді айтады.

*Көпіре гөр көбік-шар,
Көпіре гөр кеңіп шар.
Осы күйі қал тұрып,
Кете көрме жарылып.*

Өлеңді айтып бара жатып балалар дөңгелек шеңберді кеңейте түседі.

Тәрбиеші: «Жел көбік жарылды» деген кезде барлық балалар қолдарын төмен түсіріп, бір дауыспен. «Тарс етті», - дейді де тізерлеп отыра кетеді.

Тәрбиеші жаңа көбік үрлеуді ұсынады: балалар орындарынан тұрады, қайтадан дөңгелектеніп тұрады, ойын қайта басталады.

*Картотека №17
«Айдаһардың құйрығы»*

Мақсаты: Балалардың дене қимылдарын жетілдіре отырып бірлесе қимылдауға, ауызбіршілікке жетелеу.

Ойын шарты: Ойынға қатысушылар бірінің артынан бірі тізбектеле белдерінен ұстап тұрады. Ең бірінші тұрған адам – «айдаһардың басы».

Ең соңғысы - «құйрығы» болады.

Ойын кезінде көңілді музыка қойылады.

«Айдаһардың басы» ең күрделі жолдармен жүре отырып өз «құйрығын» ұстап алуға тырысады. Оның мақсаты – ұстап алу,

«құйрықтың» мақсаты – ұстатпау, қайткенде де қашып құтылу.

Егер «құйрық» ұсталып қалса, ол - «бас» болады.

Ойын өз жалғасын табады.

Картотека № 18

«Көлеңке»

Мақсаты: балалардың қимыл-қозғалыс, ойлау қабілетін дамыту

Ойын шарты: *Көлбең-көлбең көлеңкем,*

Көлбеңдеген көлеңкем.

Аю қалай жүреді,

Кім көрсете біледі?

Айнұр шығып сен көрсет.

Тәрбиеші балаларды кезектеп атап, ортаға шығарып түрлі жануарлардың жүрісін салып көрсетуді сұрайды.

Картотека № 19
« Қарлығаш »

Мақсаты: балаларды шатшаңдыққа әрі шыдамдыққа, ұйымшылдыққа үйрету.

Ойын шарты: Бұл ойынды өткізу үшін міндетті түрде дөңгелек қажет.

Одан кейін «қарлығашты» және «күзетшіні» таңдайды, қарлығаш дөңгелек ортасында отырады, ал күзетші басқа ойыншылардың шабуылынан қорғап жүреді.

«Күзетші» шабуылдың біреуін ұстап алуға тырысады.

Егер ол тырысып, ойыншының біреуін ұстап алса, ол «күзетші» атанады.

Картотека № 20
« Қарлығаш »

Мақсаты: балаларды шапшаңдыққа әрі шыдамдыққа, ұйымшылдыққа үйрету.

Ойын шарты: Бұл ойынды өткізу үшін міндетті түрде дөңгелек қажет.

Одан кейін «қарлығашты» және «күзетшіні» таңдайды, қарлығаш дөңгелек ортасында отырады, ал күзетші басқа ойыншылардың шабуылынан қорғап жүреді.

«Күзетші» шабуылдың біреуін ұстап алуға тырысады. Егер ол тырысып, ойыншының біреуін ұстап алса, ол «күзетші» атанады.

Картотека № 21
Қимылды ойын: «Аңшы»

Мақсаты: балаларды шапшаңдыққа,
ұйымшылдыққа үйрету.

Ойын шарты: Балалардың қалауы бойынша
ортаға аңшы н/е кез – келген жануарлардың
біреуі аталады.

Балалар шеңбер құрып тұрады.
Аң қашады, ал аңшы соңынан қуып ұстап
алуға тырысады.

Балалар қолдарын көтеріп, анды шеңбер ішіне
кіргізіп алып, ал аңшыны кіргізбеуге тырысу
қажет.

Ойын балаларды алмастырып отыру арқылы
жалғаса береді.

Картотека № 22
«Айдаһардың құйрығы»

Мақсаты: Балалардың дене қимылдарын жетілдіре отырып бірлесе қимылдауға, ауызбіршілікке жетелеу.

Ойын шарты: Ойынға қатысушылар бірінің артынан бірі тізбектеле белдерінен ұстап тұрады. Ең бірінші тұрған адам – «айдаһардың басы».

Ең соңғысы - «құйрығы» болады.

Ойын кезінде көңілді музыка қойылады.

«Айдаһардың басы» ең күрделі жолдармен жүре отырып өз «құйрығын» ұстап алуға тырысады. Оның

мақсаты – ұстап алу,

«құйрықтың» мақсаты – ұстатпау, қайткенде де қашып құтылу.

Егер «құйрық» ұсталып қалса, ол - «бас» болады. Ойын өз жалғасын табады.

Картотека № 23

«Жасыл қияр»

Мақсаты: балалардың тіл байлығын дамыту, ұйымшылдыққа үйрету.

Ойын шарты: Балалар шеңбер бойымен айнала жүреді. Ал ортада орындықта тышқан ұйықтаған болып бір бала отырады. Балалар төмендегі өлең жолдарын айтады:

Қияр, қияр, қиярлар
Алысқа кетіп қалмандар.
Ұйықтап жатыр дәу тышқан
Оятып қәне алмаңдар!

Оянған тышқан балаларды қуа жөнеледі, кім ұсталса сол тышқан болады.

Картотека № 24
«Жаяу көкпар»

Мақсаты: балаларды шатшандыққа үйрету, өзара достық қарым-қатынаста болуға тәрбиелеу.

Ойын шарты: Бақылаушы таңдалады, ол ойын ережесінің дұрыс жүрілуін бақылайды және ойын барысында тәртіп бұзбауын қадағалайды; ол ойыншыларды бір сапқа тұрғызады, сыйлықтан 30 қадам жерде финиш анықталады.

Саптағы әр ойыншының міндеті қалған ойыншыларды жызып, сыйлыққа дейін жүргіріп жетіп, оны ұстап алып, онымен бірге финишке жету керек.

Карточка № 25
Қимылды ойын: «Аралар»

Мақсаты: балалардың зейінің, есту қабілетін дамыту.

Ойын шарты: Ойынды жүргізуші көзін жұмады. Балалар қолындағы затты белгіленген бір орынға жасырады.

Жүргізушіге ызылдау арқылы базыт беріп отырады. Дауысын анызырақ шығарып ызылдаса-зат жақында, ақырын дауыстаса-зат алыста.

Жасырылған затты тапқан бала мадақталады, кезек келесі балаға беріледі.

Карточка № 26
"Орныңды тап"

Ойын мақсаты: Балалардың ой-өрісін кеңейту,
достыққа,
ұжымдыққа, бірлікке тәрбиелеу.

Ойын барысы:

Бұл ойынға ойнағысы келгендердің бәрі қатынаса
алады.

Жүргізуші ойнаушыларды жұп- жұбымен шеңбер
бойына
тұрғызады. Әрбір жұптың ара қашықтығы 2-3
адым.

Жүргізуші жұбы жоқ, артық қалған ойыншыны
қуа жөнеледі.

Артық қалған ойыншы кез-келген жұптың
біреуінің алдына
тұра қалады да, үшінші артық қалған адам
жүгіре жөнеледі.

Осылай ойын жалғаса береді.

Картотека №27

« Қаздар »

Мақсаты: Балалардың музыкалық есту қабілетін дамыту және қаздардың тіршілігімен таныстыру.

Керекті құралдар: (сырнай немесе сылдырмақ).

Ойын мазмұны: Қысқаша әңгіме, қаз өте сақ құс, ол балапан шығарған кезде, ата қаз балапандардың соңында жүреді.

Егер қауіп төнсе, ана қаз екеуі екеулеп балапандарын қорзайды.

Қаздар көк шалғында шөп жейді. Барлық балаларға сырнай үлестіріліп, ішінен ата қаз белгіленеді. Балалар шалғында жайылып жүрген қаздарды бейнелеп, баяу сырнай тартады. Тәрбиеші белгісімен қауіп төнгенде, ата қаз сырнайды қатты 2-3 рет тартып белгі береді.

Осы кезде балалар қанат қазып жүзгіріп барып, ана қаздың жанына жиналады. Ойын қайталанып, ата қаз сайланады.

Картотека № 28
Күн мен жаңбыр.

Ойын шарты: Балалардың алаңның бір шетінен немесе бөлмеге қойылған орындықтардың артында тізерлеп отырады да «терезеге» орындықтың арқасынан қарайды.

Тәрбиеші: «Аспан ашық, күн шығып тұр! Серуенге шығуға болады», - дейді. Балалар бүкіл алаңда жүзгіріп жүр.

«Жаңбыр! Тез үйге жүріңдер!» деген сигналды естіп, бәрі өз орындарына қарай жүзгіріп келіп, орындықтардың артына отырады.

Тәрбиеші қайтадан: «Күн шықты! Барыңдар, серуендеңдер», - дейді, ойын қайта басталады.

Карточка № 29

«Доп қуу»

Мақсаты: Балаларды шапшаң дербес қимыл әрекетке үйрету, ұйымшылдыққа тәрбиелеу.

Ойын мазмұны: Ойынға қатысушылардың барлығы екі топқа бөлінеді. Әр топтың ойыншылары бірінің артына екеуден сапқа тұрады. Ал капитан өз командасының алдында болады. Команда бірінен бірі 3-4 метр жерде тұрады. Капитандар бір-бір волейбол добын алады да, оны екі қолымен төбелеріне көтереді. Жетекшінің «Бастаңдар» деген командасы бойынша олар допты басынан асыра артындағы ойыншыға, осы әдіспен келесі ойыншыға береді. Ойын одан әрі қарай жүгіреді, сөйтіп өз тобының алдына келіп тұрады. Доп тағзы да колонаның соңына кетеді. Ол топ капитандарының қолына екінші рет қайта тигенше ойын осылай айнала береді.

Капитан өз орнына келіп, бірінші болып, допты жоғары көтергенде команда ұтып шығады.

Картотека № 30
« Аңшылар мен қояндар »

Мақсаты: Балаларды қоян болып секіруге, аңшыдан қорғануға үйрету.

Ойын мазмұны: Алаңның бір жағына аңшы, келесі жақта қояндарға орын белгіленеді. Әрбір үйде 2-3 қоян болады. Белгі бойынша қояндар үйінен шығып, жайылымда қос аяқтап, секіріп жүреді.

Тәрбиеші: « Аңшы » дегенде қояндар үйлеріне жүгіреді. Аңшы бала оларға доп лақтырады. Доп тиген қояндар атылған болып саналады. Аңшы оны өзіне алып кетеді. Ойын бірнеше рет қайталанады.

